

Eindtermendocument 6B

Vak: Cultureel en Kunstzinnige vorming - Profiel

Leerweg: mavo

Ter goedkeuring aangeboden aan
de Minister van Onderwijs, Infrastructuur en Sociale Zaken, september 2007

Directie Onderwijs, Aruba

- Afdeling Curriculumontwikkeling
- Examenbureau
- Projectbureau SHA

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	p. 2
2.	Visie en domeinen	p. 4
	2.1. Visie op het vak	p. 4
	2.2. Overzicht van de domeinen	p. 6
3.	Vaardigheden	p. 7
4.	Overzicht van alle eindtermendocumenten mavo	p. 9
5.	De eindtermen mavo culturele en kunstzinnige vorming-profiel	p. 10

1. Inleiding

In het kader van de vernieuwing van het avo zijn voor alle vakken op de Arubaanse mavo, havo en vwo eindtermendocumenten gemaakt.

Voor de vakken waarvan Nederlandse examens worden afgenomen, zijn de eindtermen integraal overgenomen uit de examenprogramma's uit Nederland, zoals vastgesteld in maart 2007. Bij de andere vakken zijn de Nederlandse examenprogramma's als uitgangspunt gebruikt.

mavo	havo	vwo
1. Engels	1. Engels	1. Engels
2. Nederlands	2. Nederlands	2. Nederlands
3. Papiamentó	3. Papiamentó	3. Papiamentó
4. Spaans	4. Spaans	4. Spaans
5. Lichamelijke Opvoeding	5. Lichamelijke Opvoeding	5. Lichamelijke Opvoeding
6. CKV	6. CKV	6. CKV
6b CKV-profiel		
7. Wiskunde	7. Wiskunde	7. Wiskunde
	7a. Wiskunde A	7a. Wiskunde A
	7b. Wiskunde B	7b. Wiskunde B
		7c. Wiskunde C
	7d. Wiskunde D	7d. Wiskunde D
8. Biologie	8. Biologie	8. Biologie
9. NaSk 1	9. Natuurkunde	9. Natuurkunde
10. NaSk 2	10. Scheikunde	10. Scheikunde
11. Geschiedenis	11. Geschiedenis	11. Geschiedenis
12. Aardrijkskunde	12. Aardrijkskunde	12. Aardrijkskunde
13. Economie/M&O	13. Economie	13. Economie
	14. M&O	14. M&O
	15. I&S/Maatschappijleer	15. I&S/Maatschappijleer

	De vakken waarbij de examens uit Nederland worden afgenomen
--	---

Ter verduidelijking worden in de Arubaanse eindtermendocumenten ook leerinhouden per eindterm vermeld. Deze leerinhouden zijn afgeleid uit de syllabi van de betreffende vakken uit Nederland en uit andere literatuur (zie de genoemde bronnen aan het einde van deze inleiding). In de leerinhouden is er ruimte om de stof te Arubaniseren.

Waar het vak aangeboden wordt:

	Mens en Maatschappij- wetenschappen	Natuurwetenschappen	Humaniora
Gemeenschappelijk deel	-	-	-
Profieldeel verplicht	-	-	-
Profieldeel keuze	-	-	CKV- profiel
Keuzedeel	-	-	-

CKV heeft op twee plaatsen in de lessentabel een plaats: in het gemeenschappelijk deel (tot en met leerjaar 3 voor mavo) en in het profieldeel, binnen het profiel Humaniora. In dit document worden de eindtermen voor het profieldeel gegeven. In een afzonderlijk document zijn de eindtermen van het gemeenschappelijk deel opgenomen.

In dit eindtermendocument wordt in hoofdstuk 2 een uiteenzetting gegeven van de visie die gehanteerd wordt ten aanzien van het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming – Profiel (CKV-profiel). Vervolgens treft u een overzicht aan van de domeinen en subdomeinen die in het vak CKV-profiel aan bod komen. De getallen geven de domeinen aan terwijl de letters de subdomeinen aangeven (zie tabel hoofdstuk 2.2).

In hoofdstuk 3 treft u een overzicht aan van de algemene vakoverstijgende vaardigheden die in het avo van belang zijn. De vaardigheden die van toepassing zijn op het vak CKV-profiel zijn vetgedrukt. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van alle eindtermendocumenten die voor deze leerweg gemaakt zijn. Op elke school is er in ieder geval 1 map waarin al deze documenten bijeen gebracht zijn. In hoofdstuk 5 treft u alle eindtermen aan die de leerling aan het einde van het mavo moet beheersen. Er is afstemming tussen de eindtermen mavo, havo en vwo om een doorlopende leerlijn te garanderen.

Tot slot is een woord van dank verschuldigd aan alle personen die hun medewerking verleend hebben aan de totstandkoming van dit eindtermendocument. In het bijzonder de vakconsulent Agnes Leslie, alsmede Nigel Matthew.

Gebruikte bronnen:

- Na Caminda Pa Restructuracion Di Nos Enseñansa Secundario General. SHA, Aruba 1998
- Nota Ciclo Avansa, *Beleidsvoorstellen voor de bovenbouw van het algemeen voortgezet onderwijs*. Directie Onderwijs Projectbureau SHA, Aruba, februari 2005
- Examenprogramma VMBO TL (maart 2006)
- Syllabus voor het Centraal Examen voor VMBO TL (april 2006)
- Examenprogramma havo/vwo (maart 2007)
- Syllabus voor het Centraal Examen voor havo/vwo (april 2006)
- Concept Eindtermendocumenten van aanverwante vakken
- Vakleerplannen en methoden Ciclo Basico (2000 – 2006).
- Eindtermen voor Mavo leerjaar 3 gemeenschappelijk deel (april 2007) ??

2. Visie en domeinen

2.1. Visie op het vak

Algemeen

De eindtermen vloeien voort uit de hoofddoelstellingen van het totale algemeen voortgezet onderwijs:

- het bieden van een brede persoonlijke en maatschappelijke vorming aan elke leerling
- het centraal stellen van een actieve, zo zelfstandig mogelijk lerende leerling
- het recht doen aan en benutten van de verschillen tussen leerlingen
- garantie bieden voor een aansluiting op het vervolgonderwijs.

Specifiek

CKV-profiel bouwt voort op het vak CKV uit het gemeenschappelijk deel. Er wordt uitgegaan van dezelfde domeinen en een aantal eindtermen uit het gemeenschappelijk deel komen terug in het profieldeel maar in het profieldeel wordt hieraan meer diepgang gegeven.

CKV-profiel bestaat net als CKV uit het gemeenschappelijk deel uit *vier disciplines*, te weten Beeldende Vorming, Dans, Muziek en Theater. De leerling maakt een keuze voor twee van de vier disciplines die de school aanbiedt.

CKV-profiel biedt de leerlingen tal van mogelijkheden:

- uitdrukking geven aan emoties en ideeën met lichaam en met tekst, instrumenten en beeldend materiaal
- het creatief bedenken van oplossingen voor problemen
- het verdiepen van inzicht in kunst en cultuur
- vakbegrippen toepassen
- met de opgedane ervaring en kennis komen tot een eigen product gebruik maken van eigen uiteenlopende vermogens
- het ontwikkelen van een eigen mening en daarbij argumenten hanteren die uitdrukking geven aan de persoonlijke waardering over verschillende uitingsvormen van kunst
- het ontdekken van het werkproces van de kunstenaar in het kader van de loopbaanoriëntatie van de leerling
- bevorderen van de meervoudige intelligenties van de leerlingen.

CKV-profiel gaat hierbij verder op in en is specialistischer dan CKV in het gemeenschappelijk deel. Het gaat nu niet meer om 'kennis maken met' maar om verder verdieping van het inzicht van de leerling en het toepassen van dit inzicht binnen de gekozen disciplines.

CKV-profiel is ervaringsgericht en praktijkgericht vak dat de leerlingen een bewuste combinatie biedt van ontdekken, beheersen, gevoelens uiten, bewust kiezen en vormgeven. Creatief zijn betekent het bedenken van oplossingen voor problemen. Zodoende kunnen leerlingen op basis van opgedane ervaringen nieuwe wegen uitzetten en nieuwe producten of ideeën verzinnen. Dit is niet alleen een belangrijke basis voor leerlingen die voor een vervolgopleiding kiezen waarbij creativiteit van groot belang is (kunstberoepen, ontwerpberoepen, sociale beroepen) maar eigenlijk voor elk vak waar verwacht wordt dat medewerkers met eigen oplossingen komen en een probleem vanuit verschillende hoeken benaderen.

Door met hun lichaam en met tekst, instrumenten en beeldend materiaal activiteiten uit te voeren en werkstukken te maken die een emotionele lading hebben, leren kinderen omgaan met hun emoties. Ze krijgen meer inzicht in gevoelens, reacties en bedoelingen van henzelf en andere leerlingen, waardoor ze reflectieve vaardigheden ontwikkelen.

- Leerlingen kunnen:
  - tijd en rust nemen om zich dingen af te vragen, zich te verbazen, dingen te bedenken en te zeggen
  - aandacht hebben voor het genuanceerd formuleren van vragen en antwoorden, standpunten, enzovoorts
  - begrippen en argumenten hanteren die waardering van het oordelen over kunst verrijken, verdiepen
  - een gevormd oordeel op grond van nieuwe inzichten heroverwegen.

De relatie met andere vakken wordt duidelijk daar er zowel bij CKV in het gemeenschappelijk deel als in het profieldeel onderwerpen worden aangereikt die via de praktische opdrachten gekoppeld kunnen worden (vakoverstijgend). Voorbeelden zijn: Chaotische patronen die geordend zijn in wiskunde en/of beeldende kunst

Een kunstwerk dat een wiskundig patroon verbeeldt

Het verband tussen kunst en wetenschap

Relatie tussen woord en beeld: beeldende kunst en talen d.w.z.:

- de manier waarop woorden en beelden elkaar aanvullen in de kunst
- de nut van illustraties bij een verhaal
- een uitleg bij een schilderij.

Visie op de rol van ICT in het vak

ICT speelt een belangrijke rol bij CKV-profiel daar de leerling met behulp van diverse computerprogramma's in zijn portfolio verslag kan doen van de culturele activiteiten en de voorbereidingen daarvan. De leerling kan bij het verwerven van informatie voor zijn portfolio gebruik maken van toepassingen van ICT.

Ook binnen dit vak wordt aandacht besteed aan de loopbaanoriëntatie van de leerlingen. Dit komt terug in de vaardighedenmatrix en in de eindtermen.

2.2. Overzicht van de domeinen

Het eindtermendocument bestaat uit de volgende domeinen/subdomeinen.

Nr. domein	Domein	Subdomeinen
CKV/K/1	Oriëntatie op leren en werken	
CKV/K/2	Leervaardigheden	A Vakbegrippen B Vakbegrippen toepassen C Onderzoek doen D Vormingsvaardigheden E Materiële vormingsvaardigheden
CKV/K/3	Beschouwen	
CKV/K/4	Het vak CKV en de maatschappij	
CKV/K/5	Kennis van kunst en cultuur	A Globalisering B Portfolio C Reflectie
CKV/K/6	Integratie van disciplines	
CKV/V/1	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie	
CKV/V/2	Vaardigheden in samenhang	

3. Vaardigheden

Hier volgt een overzicht van algemene, vakoverstijgende vaardigheden die van belang worden geacht binnen het avo. De vaardigheden zijn ondergebracht in zes categorieën en de algemene vaardigheden die bij het vak CKV-profiel worden behandeld en getoetst zijn vet gedrukt.

1 Werken aan vakoverstijgende thema's

De leerling leert, in het kader van een brede en evenwichtige oriëntatie op mens en samenleving, enig zicht te krijgen op relaties met de persoonlijke en maatschappelijke omgeving.

Daarbij wordt expliciet aandacht besteed aan:

- 1.1 het kennen van en omgaan met eigen en andermans normen en waarden**
- 1.2 het onderkennen van en omgaan met de verschillen tussen de seksen
- 1.3 de relatie tussen de mens en de natuur en het concept van duurzame ontwikkeling
- 1.4 het functioneren als democratisch burger in een multiculturele samenleving, ook in internationaal verband**
- 1.5 het op een voor henzelf en anderen veilige manier functioneren in de beroepspraktijk en in eigen omgeving
- 1.6 de maatschappelijke betekenis van technologische ontwikkeling, waaronder met name moderne informatie- en communicatietechnologie**
- 1.7 de maatschappelijke betekenis van betaalde en onbetaalde arbeid
- 1.8 de verworvenheden en mogelijkheden van kunst en cultuur, waaronder ook de media.**

2 Leren uitvoeren

De leerling leert in zoveel mogelijk herkenbare situaties, mede met gebruikmaking van ICT, een aantal schoolse vaardigheden verder te ontwikkelen. Het gaat daarbij om:

- 2.1 Nederlandse en Engelse teksten lezen en beluisteren**
- 2.2 schriftelijke en mondelinge teksten produceren in correct Nederlands**
- 2.3 informatie in verschillende gegevensbestanden opzoeken, selecteren, verzamelen en ordenen**
- 2.4 de rekenvaardigheden hoofdrekenen, rekenregels gebruiken, meten en schatten toepassen**
- 2.5 voldoen aan eisen van milieu, hygiëne, gezondheid en ergonomie
- 2.6 doelmatig en veilig omgaan met materialen, gereedschappen en apparatuur**
- 2.7 computervaardigheden**

3 Leren leren

De leerling leert, mede met gebruikmaking van ICT, zoveel mogelijk eigen kennis en vaardigheden op te bouwen. Daartoe leert hij onder andere een aantal strategieën die het leer- en werkproces kunnen verbeteren.

Het gaat daarbij om:

- 3.1 informatie beoordelen op betrouwbaarheid, representativiteit en bruikbaarheid, informatie verwerken en benutten**
- 3.2 strategieën gebruiken voor het aanleren van nieuwe kennis en vaardigheden zoals memoriseren, aantekeningen maken, schematiseren, verbanden leggen met aanwezige kennis**

- 3.3 strategieën gebruiken voor het begrijpen van mondelinge en schriftelijke informatie**
- 3.4 op een doordachte wijze keuzeproblemen oplossen**
- 3.5 een eenvoudig bedrijfsmatig, natuurwetenschappelijk of maatschappelijk vraagstuk planmatig onderzoeken**
- 3.6 persoonlijke ervaringen en opdrachten van anderen verwerken in woord, klank, beeld en beweging**
- 3.7 op basis van argumenten tot een eigen standpunt komen.**

4 Leren communiceren

De leerling leert, mede via een proces van interactief leren, een aantal sociale en communicatieve vaardigheden verder te ontwikkelen.

Het gaat daarbij om:

- 4.1 elementaire sociale conventies in acht nemen**
- 4.2 overleggen en samenwerken in teamverband**
- 4.3 passende gesprekstechnieken hanteren**
- 4.4 verschillen in meningen en opvattingen benoemen en hanteren**
- 4.5 culturele en seksegebonden verschillen tussen mensen benoemen en hanteren**
- 4.6 omgaan met formele en informele afspraken, regels en procedures**
- 4.7 zichzelf en eigen werk presenteren.**

5 Leren reflecteren op het leer- en werkproces

De leerling leert, door te reflecteren op het eigen cognitief en emotioneel functioneren, zicht te krijgen op en sturing te geven aan het eigen leer- en werkproces.

Het gaat daarbij om:

- 5.1 een leer- en/of werkplanning maken**
- 5.2 het leer- en/of werkproces bewaken**
- 5.3 een eenvoudige product- en procesevaluatie maken en hieruit conclusies trekken.**

6 Leren reflecteren op de toekomst

De leerling leert, door te reflecteren op het eigen cognitief en emotioneel functioneren, zicht te krijgen op de eigen toekomstmogelijkheden en interesses. Daarbij wordt expliciet aandacht besteed aan:

- 6.1 het inventariseren van de eigen mogelijkheden en interesses**
- 6.1 het onderzoeken van de mogelijkheden voor verdere studie**
- 6.2 het zicht krijgen op beroepen, de beroepspraktijk en actuele ontwikkelingen daarbinnen**
- 6.3 de rol en het belang van op school geleerde kennis, inzicht en vaardigheden voor het maatschappelijk leven, dagelijks leven, vrije tijd, vrijwilligerswerk**
- 6.4 de kenmerken van de arbeidsmarkt op dit moment en in de nabije toekomst**
- 6.5 de organisatie van branches en bedrijven**
- 6.6 het beoordelen van de eigen mogelijkheden en interesses in het licht van vervolgstudie, beroepen en maatschappelijk functioneren**
- 6.7 het kunnen maken van een verantwoorde keuze voor een vervolgonderwijsopleiding.**

4. Overzicht van alle eindtermendocumenten mavo

mavo
1. Engels
2. Nederlands
3. Papiamentu
4. Spaans
5. Lichamelijke Opvoeding
6a. CKV
6b. CKV-profiel
7. Wiskunde
8. Biologie
9. NaSk 1
10. NaSk2
11. Geschiedenis
12. Aardrijkskunde
13. Economie/M&O

5. De eindtermen mavo culturele en kunstzinnige vorming-profiel

De eindtermen treft u hierna aan. De eindtermen zijn per domein en subdomein uitgewerkt. Per eindterm zijn er leerinhouden geformuleerd.

De eindtermen die voor alle CKV disciplines gelden zijn als zodanig vermeld. De overige eindtermen zijn per discipline omschreven. Deze eindtermen gelden voor de leerling die desbetreffende disciplines (2) gekozen heeft.

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/1 Oriëntatie op leren en werken	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/1 Oriëntatie op leren en werken	1 De leerling kan de eigen mogelijkheden en interesses in CKV verwoorden in het licht van vervolgstudie, beroepen en maatschappelijk functioneren.	<ul style="list-style-type: none"> • toekomstplannen • verband leggen tussen vervolgopleiding en beroepen waarin kunst en cultuur een rol spelen
	2 De leerling kan de rol en het belang van kennis en vaardigheden van het vak CKV in de verschillende arbeidsgebieden en werksoorten aangeven.	<ul style="list-style-type: none"> • informatie op waarde schatten ten aanzien van vorm, inhoud, functie en historische achtergronden van kunst
	3 De leerling kan de eigen interesse en affiniteit verwoorden met bepaalde arbeidsgebieden, werksoorten, functies en opleidingen.	<ul style="list-style-type: none"> • teksten maken en bewerken gericht op een vervolgopleiding
	4 De leerling kan de betekenis verwoorden van een mogelijke arbeidsrol voor zichzelf en anderen.	<ul style="list-style-type: none"> • schilders, - en kunstenaar van ruimtelijk werk • dansers in de verschillende dansstijlen • artiesten van de verschillende muziekstijlen • acteurs in de verschillende theatervormen

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/2 Leervaardigheden in het vak CKV-profiel	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/2A Vakbegrippen	1 De leerling kan vakbegrippen benoemen en toepassen bij Beeldende Vorming	<ul style="list-style-type: none"> • beeldende aspecten: <ul style="list-style-type: none"> ○ compositie/ordening, kleur, lijn, licht, vorm, ruimte, structuur, textuur
	2 De leerling kan vakbegrippen benoemen en toepassen bij Dans.	<ul style="list-style-type: none"> • aspecten van danselementen: <ul style="list-style-type: none"> ○ kracht, ruimte, tijd, aanzet van beweging, actie, asymmetrisch, symmetrisch, attributen, balans/balanceren/ evenwicht, belichting, beleving van dans, betekenis, danscombinatie, communiceren in dans (body language), choreograferen, danser, danseres, dansfrase/frase/danszin, danshouding/lichaamshouding/positie, dansinstrument, dansopdracht, dansontwerp, dansopstelling, danspatroon/patroon/ ruimtelijk en patroon/vloerpatroon

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/2 Leervaardigheden in het vak CKV-profiel	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/2A Vakbegrippen (vervolg)	3 De leerling kan vakbegrippen benoemen en toepassen bij Dans.	<ul style="list-style-type: none"> • vakbegrippen: <ul style="list-style-type: none"> ○ danspresentatie, dansuitvoering, dansvoorstelling, dansproduct, dansvocabulaire, decor, duet, exploreren evenwicht, geluid, grime, groepswerk, herhaling, improviseren, in dans vertalen, interactie, isolatiebeweging, krachtig, leiden/volgen, lichaamsvorm, maat/maatsoort, observeren, opeenstapeling/opeenvolging, warming-up, rotatiebeweging, theatrale middelen, uitdraaien, verhalende dans en zeggingskracht
	4 De leerling kan vakbegrippen benoemen en toepassen bij Muziek.	<ul style="list-style-type: none"> • vakbegrippen: <ul style="list-style-type: none"> ○ ritme, maat, tempo, toonhoogte, melodie, dynamiek, samenklank, articulatie, vormprincipe, vorm/structuur, klankkleur, toetsinstrumenten, slaginstrumentengeslagen/geschud, percussie (drumstel/drums), snaarinstrumenten, speelwijze en effecten, canon, cover, effect, geluidsdragers, regelmatig, playbacken, remix, solo, soundtrack en (video) clip

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/2 Leervaardigheden in het vak CKV-profiel	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/2A Vakbegrippen (vervolg)	5 De leerling kan vakbegrippen benoemen en toepassen bij Theater.	<ul style="list-style-type: none"> • vakbegrippen: <ul style="list-style-type: none"> ○ scène, personage, act, acteren/acteur/actrice, actie/handeling, attribuut, belichting/belichter, bevroren/freeze, bijrol/hoofdrol, komedie, conflict, cue, décor, dialoog, dramatische handeling, dramatische ontwikkeling, emotie, expressie, figurant, flashback, gebaar/gesture, generale repetitie, grime/grimeren/grimeur, hoogtepunt, improviseren, inspiratie, karakter, klankkleur, kostuum, locatie/plaats, mime/pantomime, monoloog/dialoog, motief, non-verbaal, rol, ruimte, rollenspel, script, slowmotion, spanning, spanningsboog, speelstijl, speelvlak, speeltijd en spel

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/2 Leervaardigheden in het vak CKV-profiel	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/2A Vakbegrippen (vervolg)	5 De leerling kan vakbegrippen benoemen en toepassen bij Theater.	<ul style="list-style-type: none"> • theatrale middelen: <ul style="list-style-type: none"> ○ spelgegevens, encenering, vormgevingsmiddelen: - décor, geluid, grime, attributen -, warming-up, ○ de 5 W's – wie wat waar wanneer waarom ○ spelopbouw, spiegelen, stem/stemgebruik, tableau vivant, tegenspel/tegenspeler/ tegenspelen, thema, typetje, uitbeelden, voorstelling en vormgeving

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/2 Leervaardigheden in het vak CKV-profiel	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/2B Vakbegrippen toepassen	6 De leerling kan de vakbegrippen toepassen bij een presentatie van Beeldende Vorming.	<ul style="list-style-type: none"> • vakbegrippen vertalen naar teken -, schilder -, grafische en ruimtelijke opdrachten
	7 De leerling kan de vakbegrippen toepassen bij een presentatie van Dans.	<ul style="list-style-type: none"> • door gebruikmaking van de danselementen en theatrale middelen een dansontwerp maken
	8 De leerling kan de vakbegrippen toepassen bij een presentatie van Muziek.	<ul style="list-style-type: none"> • voorbeelden van muzikale aspecten door middel van traditionele notitiesymbolen, grafische tekens, woorden of letters invullen, aanvullen, ordenen en wijzigen • compositie/improvisatieopdracht planmatig opzetten en uitvoeren
	9 De leerling kan de vakbegrippen toepassen bij een presentatie van Theater.	<ul style="list-style-type: none"> • theatrale middelen: <ul style="list-style-type: none"> ○ spelgegevens toepassen in een fragment: rol, actie, ruimte/plaats, verhaal, tijd, motief ○ de 5 W's: wat waar wie wanneer waarom
CKV/K/2C Onderzoek doen	10 De leerling kan onderzoek doen en ideeën ontwikkelen bij Beeldende Vorming.	<ul style="list-style-type: none"> • door materiaal en technieken te onderzoeken naar eigenschappen en mogelijke toepassingen om te komen tot een kunstproduct
	11 De leerling kan onderzoek en ideeën ontwikkelen bij Dans.	<ul style="list-style-type: none"> • door onderzoek en met behulp van danselementen, theatrale middelen en de materiele vormgevingsmiddelen dansimprovisaties maken

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/2 Leervaardigheden in het vak CKV-profiel	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/2C Onderzoek doen (vervolg)	12 De leerling kan onderzoek en ideeën ontwikkelen bij Muziek.	<ul style="list-style-type: none"> • door gebruik van stem, instrumenten, body percussion komen tot een compositie/improvisatie
	13 De leerling kan onderzoek doen en ideeën ontwikkelen bij Theater.	<ul style="list-style-type: none"> • door theatrale middelen en materiele vormingsmiddelen te exploreren en te komen tot verschillende scènes/spel/improvisaties
CKV/K/2D Vormingsvaardigheden	14 De leerling kan vormingsvaardigheden toepassen bij een presentatie bij Beeldende Vorming.	<ul style="list-style-type: none"> • aspecten van de voorstelling • beeldende aspecten • techniek, materialen, apparatuur, gereedschap • publieksgerichte informatie • functionaliteit
	15 De leerling kan vormingsvaardigheden toepassen bij een presentatie van Dans.	<ul style="list-style-type: none"> • overdracht, vorm en inhoud • dans, -en vormingsvaardigheden • publieksgerichte informatie • ruimtegebruik
	16 De leerling kan vormingsvaardigheden toepassen bij een presentatie van Muziek.	<ul style="list-style-type: none"> • presentatie van een musiceerrepertoire • improvisatie/compositie • instrumenten –of stemgebruik • klankeigenschappen • publieksgerichte informatie • vormprincipes

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/2 Leervaardigheden in het vak CKV-profiel	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/2D Vormingsvaardigheden (vervolg)	17 De leerling kan vormingsvaardigheden toepassen bij een presentatie van Theater.	<ul style="list-style-type: none"> • voordrachtstechnieken: <ul style="list-style-type: none"> ○ tempo, pauzering, intonatie, ritme, intensiteit ○ klankkleur • publieksgerichte informatie
CKV/K/2E Materiele Vormingsvaardigheden	18 De leerling kan functioneel en verantwoord gebruik maken van materiele vormgevingsmiddelen in een doelgericht werkproces van Beeldende Vorming.	<ul style="list-style-type: none"> • schetsen (ruimtelijk, twee dimensionaal, digitaal) • relevant beeldmateriaal verzamelen • vormen onderzoeken • materiaalproeven doen
	19 De leerling kan functioneel en verantwoord gebruik maken van materiële vormgevingsmiddelen in een doelgericht werkproces bij Dans.	<ul style="list-style-type: none"> • theatrale middelen <ul style="list-style-type: none"> ○ decor, geluid, grime, licht, attributen, kostuum • in een dansimprovisatie verwerken
	20 De leerling kan functioneel en verantwoord gebruik maken van materiële vormgevingsmiddelen in een doelgericht werkproces bij Muziek.	<ul style="list-style-type: none"> • improviseren • melodiefragmenten volgen • muzieknnotaties maken
	21 De leerling kan functioneel en verantwoord gebruik maken van materiele vormgevingsmiddelen in een doelgericht werkproces bij Theater.	<ul style="list-style-type: none"> • theatrale middelen: <ul style="list-style-type: none"> ○ decor, geluid, grime, licht, attributen, kostuum in spel gebruiken

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/3 Beschouwen	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/3 Beschouwen	1 De leerling kan in eigen werk en dat van anderen aspecten structureren en verwerken bij Beeldende Vorming.	<ul style="list-style-type: none"> • aspecten van de voorstelling • beeldaspecten • technieken en de daarbij behorende materialen • apparatuur, gereedschappen • aspecten van de culturele en/of kunsthistorische context
	2 De leerling kan in eigen werk en dat van anderen aspecten structureren en verwerken bij Dans.	<ul style="list-style-type: none"> • danssoorten onderkennen • danselementen • danstechnieken • theatrale middelen • dansinhoud/betekenis • geluid
	3 De leerling kan in eigen werk en dat van anderen aspecten structureren en verwerken bij Muziek.	<ul style="list-style-type: none"> • notatie van melodische fragmenten volgen • muzikale begrippen
	4 De leerling kan in eigen werk en dat van anderen aspecten structureren en verwerken bij Theater.	<ul style="list-style-type: none"> • analyseren • non-verbale uitingsmogelijkheden • verbale uitingsmogelijkheden • gebruik van spelgegevens • theatrale middelen

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/4 Het vak CKV en de maatschappij	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/4 Het vak CKV en de maatschappij	1 De leerling kan aan de hand van voorbeelden toelichten dat Beeldende Vorming het product is van een bepaalde cultuur/samenleving in een bepaalde tijd/omgeving/klimaat.	<ul style="list-style-type: none"> • benoemen en toelichten van: <ul style="list-style-type: none"> ○ tweedimensionale kunstwerken ○ stromingen ○ genre ○ perioden ○ beeldelementen
	2 De leerling kan aan de hand van voorbeelden toelichten dat Dans het product is van een bepaalde cultuur/samenleving in een bepaalde tijd/omgeving/klimaat.	<ul style="list-style-type: none"> • benoemen en toelichten van: <ul style="list-style-type: none"> ○ dansvormen ○ danstrends/fusion ○ dansaspecten ○ genres ○ perioden
	3 De leerling kan aan de hand van voorbeelden toelichten dat Muziek het product is van een bepaalde cultuur/samenleving in een bepaalde tijd/omgeving/klimaat.	<ul style="list-style-type: none"> • benoemen en toelichten van: <ul style="list-style-type: none"> ○ muziekstijlen ○ genres ○ muzikale aspecten ○ trends ○ perioden

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/4 Het vak CKV en de maatschappij	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/4 Het vak CKV en de maatschappij (vervolg)	4 De leerling kan aan de hand van voorbeelden toelichten dat Theater het product is van een bepaalde cultuur/samenleving in een bepaalde tijd/omgeving/klimaat.	<ul style="list-style-type: none"> • benoemen en belichten van: <ul style="list-style-type: none"> ○ theatrale middelen ○ theatervormen/soorten ○ genres ○ trends ○ perioden

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/5 Kennis van kunst en cultuur	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/5A Globalisering	1 De leerling kan de algemene mondiale ontwikkeling van Beeldende Vorming, Dans, Muziek en Theater en cultuur in grote lijnen chronologisch weergeven.	<ul style="list-style-type: none"> • twee, -driedimensionale kunstwerk, dansstijlen, muzieksoorten en theatersoorten • genre, perioden, stromingen

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/5 Kennis van kunst en cultuur	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/5A Globalisering (vervolg)	2 De leerling kan de meest prominente mondiale kunstenaars in de Beeldende Vorming, Dans, Muziek en Theater noemen.	<ul style="list-style-type: none"> • periode, genre, stromingen
	3 De leerling kan de invloeden van de mondiale kunst op de Arubaanse en regionale Beeldende Vorming, Dans, Muziek en Theater en cultuur noemen.	<ul style="list-style-type: none"> • periode, genre, stromingen
	4 De leerling kan de invloeden vertalen en implementeren in eigen Beeldend werk/ presentatie, in eigen Dansproductie, in eigen Muziekpresentatie en in eigen Theaterproductie	<ul style="list-style-type: none"> • beeldelementen, danselementen, muziekelementen en theateerelementen • periode, genre, stromingen

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/5 Kennis van kunst en cultuur	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/5B Portfolio	5 De leerling kan een portfolio samenstellen van alle ondernomen activiteiten in de gekozen disciplines, te weten de Beeldende Vorming, Dans, Muziek en Theater.	<ul style="list-style-type: none"> • aan de hand van woord en /of geluid verslag doen van: <ul style="list-style-type: none"> o de culturele activiteiten o behandelde thema's o het resultaat van praktische vaardigheden
CKV/K/5C Reflectie	6 De leerling kan aan de hand van het portfolio reflecteren	<ul style="list-style-type: none"> • aan de hand van de ervaringen: in de vorm van gesprek, presentatie of een schriftelijk verslag • ervaringen met interpretaties en waarderingen van de culturele activiteiten toelichten • onder wijziging naar vorm, inhoud, functie en historische achtergronden • gebruik maken van gangbare begrippenapparaten voor de verschillende disciplines
	7 De leerling kan aan de hand van het portfolio aangeven welke invloed zijn ervaringen in het vak CKV heeft op zijn verdere ontwikkeling/loopbaan	<ul style="list-style-type: none"> • portfolio • evaluatie formulieren • verslagen • kunstwerk

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/6 Integratie van de gekozen disciplines	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/6 Integratie van disciplines	1 De leerling kan bij een programma op audio - visuele middelen aangeven welke van de 2 door hem/haar gekozen disciplines toegepast zijn en de functies van de diverse vakbegrippen in kaart brengen.	<ul style="list-style-type: none"> • tv, dvd, fotografie, film/video, computer • ondersteunende functie in technische zin • inhoudelijke zin/ verhalende functie • functie ter decoratie/verfraaiing • functie ter ontspanning
	2 De leerling kan van een bezochte voorstelling aangeven welke van de 2 door hem/haar gekozen disciplines toegepast zijn en de functies daarvan in kaart brengen.	<ul style="list-style-type: none"> • muziek, beeldende vorming, dans, theater, fotografie, mode • ondersteunende functie in technische zin • inhoudelijke zin/ verhalende functie • functie ter decoratie/verfraaiing • functie ter ontspanning
	3 De leerling kan de diverse vakbegrippen van de 2 door hem/haar gekozen disciplines integreren tot een concreet eindproduct.	<ul style="list-style-type: none"> • muziek, beeldende vorming, dans, theater, fotografie, mode • ondersteunende functie in technische zin • inhoudelijke zin/ verhalende functie • functie ter decoratie/verfraaiing • functie ter ontspanning

Vak:	CKV-profiel	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/K/6 Integratie van de gekozen disciplines	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/K/6 Integratie van disciplines (vervolg)	4 De leerling kan in een bezochte voorstelling de integratie van zijn 2 gekozen disciplines herkennen, hanteren in eigen werk en vastleggen in een verslag en eindproduct.	<ul style="list-style-type: none"> • beeldelementen, danselementen, muziekelementen, theaterelementen • portfolio • kijkwijzer • verslagen • kunstwerk

Vak:	CKV	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/V/1 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/V/1 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie	1 De leerling kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van de praktische opdracht.	<ul style="list-style-type: none"> • in de voorbereidingsfase <ul style="list-style-type: none"> ○ onderwerp, doel en publiek van de praktische opdracht bepalen ○ relevante vragen formuleren, die hij/zij met de praktische opdracht wil beantwoorden • in de uitvoeringsfase <ul style="list-style-type: none"> ○ informatie verwerven uit schriftelijke, mondelinge en audiovisuele bronnen, mede met behulp van informatie- en communicatietechnologie ○ uit deze informatiebronnen relevante inhoudselementen kiezen en deze passend ordenen en verwoorden ○ strategieën hanteren, die op het bereiken van de benodigde lees-, schrijf- en luister-/kijkdoelen zijn afgestemd • in de afsluitingsfase <ul style="list-style-type: none"> ○ de bewerkte informatie presenteren op een doel- en publiekgerichte wijze

Vak:	CKV	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/V/1 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/V/1 Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie (vervolg)	1 De leerling kan zelfstandig informatie verwerven, verwerken en verstrekken in het kader van de praktische opdracht. (vervolg)	<ul style="list-style-type: none"> • in de evaluatiefase <ul style="list-style-type: none"> ○ reflecteren op het proces van het werken aan de praktische opdracht en het product ○ het belang aangeven van de gemaakte praktische opdracht voor vervolgstudie, toekomstige beroepspraktijk of algemene vorming.

Vak:	CKV	
Leerweg:	Mavo	
Domein:	CKV/V/2 Vaardigheden in samenhang	
Subdomein:	Eindtermen Ciclo Avansa:	Leerinhouden:
CKV/V/2 Vaardigheden in samenhang	1 De leerling kan de vaardigheden uit het kerndeel in samenhang toepassen.	<ul style="list-style-type: none"> • toepassen bij andere vakken. • toepassen vervolgstudie (EPI, Colegio)